

Sygn. akt IV U 321/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2014r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Grądzik

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2014r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 24 lutego 2014r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy A. W. prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2014r.;

II. stwierdza, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 321/14

UZASADNIENIE

Skarżący A. W. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 24 lutego 2014r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury w wieku emerytalnym niższym od powszechnego. Ubezpieczony podniósł, że kwestionowane przez organ rentowy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych w okresie od dnia 1 czerwca 1990r. do dnia 31 stycznia 1992r. zostało wystawione prawidłowo przez agenta, który był wówczas pracodawcą ubezpieczonego.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, wskazując m.in. na art. 32 i 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r. poz. 1440 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami). Zaznaczono, że skarżący ukończył 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i udowodnił na dzień 1 stycznia 1999r. 25 lat ogólnego stażu pracy, nie wykazał jednak 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wymaganego na ten sam dzień. Za udowodniony okres takiej pracy pozwany uznał 14 lat, 5 m-cy i 10 dni. Nie uznano natomiast okresu zatrudnienia od dnia 1 czerwca 1990r. do dnia 31 stycznia 1992r. u I. S.. prowadzącej Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe (...) jako agent (...) Spółdzielni Pracy (...), której następcą prawnym jest (...) Spółka z o.o. w O.. Wyrażono pogląd sprowadzający się do tego, że świadectwo pracy w warunkach szczególnych powinno być wystawione przez pracodawcę, tj. Spółkę (...). Ponieważ takiego świadectwa wnioskodawca nie przedłożył, pozwany przyjął, że

jednoznacznie ze zgromadzonych w sprawie akt nie wynika, jakie prace wnioskodawca faktycznie świadczył w spornym okresie oraz czy wykonywał je stale i w pełnym wymiarze czasu.

W piśmie procesowym z dnia 7 maja 2014r. skarżący na okoliczność charakteru pracy i zasad odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne wniósł o przesłuchanie świadków i zasięgnięcie informacji od Spółki (...). Z kolei pozwany w piśmie procesowym z dnia 15 maja 2014r. wyjaśnił, że pogląd, iż do określenia uprawnień podlegania ubezpieczeniu społecznemu pracowników zatrudnionych przez agenta właściwym jest zleceniodawca, wynika z art. 28 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia – §25 i §26a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (jednolity tekst: Dz.U. z 1993r. Nr 68, poz. 330 ze zmianami).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2013r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 16 lub 26 listopada 1971r. do dnia 9 września 1972r. ubezpieczony pracował w Spółdzielni Pracy (...) w P. na stanowisku walcownika, przy czym w okresie nie później niż od dnia 26 listopada 1971r. była to praca w warunkach szczególnych, wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu.

Następnie od dnia 29 września 1972r. do dnia 29 czerwca 1974r. wnioskodawca był zatrudniony jako robotnik w (...) Zakładach (...) w M..

Z kolei w dniach od 4 lipca 1974r. do 31 maja 1990r. ubezpieczony pracował w (...) Spółdzielni Pracy (...) w O., przy czym do dnia 28 lutego 1988r. w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu na stanowisku operatora agregatu chemicznego czyszczenia w pralni chemicznej.

(bezsporne, ponadto świadectwa pracy i świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych k.19-24 akt ZUS)

W okresie od dnia 1 czerwca 1990r. do dnia 31 stycznia 1992r. skarżący był zatrudniony w Zakładzie (...) w M., wówczas agenta (...) Spółdzielni Pracy (...) w O., prowadzącej obecnie działalność pod firmą Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe (...) I. S..

(bezsporne, ponadto świadectwo pracy k.27-28 akt ZUS)

U I. S. wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku operatora agregatu w pralni chemicznej. Była to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu w warunkach szczególnych. I. S. rozliczała składki na ubezpieczenie społeczne z (...) Spółdzielnią Pracy (...) w O., która z kolei odprowadzała je w deklaracji rozliczeniowej bezimiennie.

(dowód: świadectwo pracy i świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, informacja Spółki (...) z dnia 13 marca 2014r. k.27-28, 37 i 52 akt ZUS, dokumenty z akt osobowych koperta k. 46, dokumentacja płacowa okazana przez I. S. na rozprawie w dniu 7 lipca 2014r.)

W okresie od dnia 6 lutego 1992r. do dnia 6 września 1993r. skarżący był zarejestrowany jako bezrobotny i z tego tytułu otrzymywał zasiłek. Od dnia 18 lutego 1995r. do dnia 30 kwietnia 1999r. ubezpieczony prowadził działalność gospodarczą. Wnioskodawca nie miał innych okresów ubezpieczenia przed dniem 1 stycznia 1999r. Suma okresów składkowych i nieskładkowych skarżącego na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi nie mniej, niż 25 lat, 6 m-cy i 23 dni.

(bezsporne, ponadto zaświadczenie PUP i ZUS Inspektorat w O., decyzja o ustaleniu kapitału początkowego k.30, 31 i 61-63 akt ZUS)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącego zasługiwało na uwzględnienie, przy czym należy zaznaczyć, że wobec okoliczności, które można było ustalić już w toku postępowania przed organem rentowym.

Odnośnie podstawy prawnej żądania należy wyjaśnić, że z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a więc w dniu 1 stycznia 1999r., osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie na dochody budżetu państwa środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zmianami) pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący niewątpliwie spełnia kryterium wymaganego okresu 25 lat ubezpieczenia, skończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Kwestią sporną pozostawała okoliczność wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach w okresie wymaganych 15 lat, jako że okres uznawany przez pozwanego za okres pracy w takich właśnie warunkach był nieco krótszy.

Trzeba wobec tego wyjaśnić, że zgodnie z §2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. okresy pracy m.in. w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Świadectwo pracy z adnotacją o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, bądź bez niej, nie jest jednak bezwzględnie przesłanką do zaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Świadectwo nie jest wiążące dla organu rentowego i może podlegać weryfikacji. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dopiero w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów pracy w warunkach szczególnych także w oparciu o inne dowody niż zaświadczenie z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik nie posiada świadectwa w określonej w przepisie formie, albo jego treść budzi wątpliwości, które uzasadniałyby kwestionowanie tego zaświadczenia przez organ rentowy w fazie administracyjnej postępowania.

Skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to trzeba też wyjaśnić, że obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Z art. 53 ust. 2 tej samej ustawy wynikało, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia – jest to więc regulacja tożsama z zawartą w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. W wykazie A, stanowiącym załącznik do wspomnianego rozporządzenia, w dziale XIV „Prace różne” wymienia się pod poz. 8 Prace pralniczo-farbiarskie w pralniach chemicznych. Wydane w oparciu o §1 ust. 2 tegoż rozporządzenia, a mające znaczenie

pomocnicze i porządkujące, zarządzenie Nr 18 Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług z dnia 17 czerwca 1983r. pod pozycją tą wymienia w punkcie 1. stanowisko operatora agregatu chemicznego do czyszczenia garderoby, a więc stanowisko odpowiadające wskazanemu w świadectwie pracy i świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionych przez I. S..

Trzeba zaznaczyć, że w toku postępowania administracyjnego oba te świadectwa nie budziły wątpliwości organu rentowego co do ujętego w nich stanowiska skarżącego, kwestionowano jedynie uprawnienie I. S. do wystawienia tych świadectw twierdząc, że powinny pochodzić nie od agenta, a od zleceniodawcy (por. notatka kolegiarna k.39 akt ZUS). Pogląd ten jest chybiony i w żadnej mierze nie wynika z przepisów powołanych przez pozwanego w piśmie procesowym z dnia 15 maja 2014r. Przepisy te (obowiązujące w spornym okresie), tj. przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. z 1995r. Nr 65 poz. 333 ze zmianami) i rozdziału 3 (§§ od 20 do 26a) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz.U. z 1993r. Nr 68, poz. 330 ze zmianami) choćby z racji tytułu ustawy i rozdziału 3 rozporządzenia dotyczyły nie pracowników, a tylko osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia lub osób z nimi współpracujących – czy to na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej (§§ od 20 do 26 rozporządzenia stosowane wprost), czy też na rzecz zakładów pracy innych niż uspołecznione lub na rzecz osób fizycznych (§20 ust. 1 i 2 i §§22-26 rozporządzenia stosowane odpowiednio). Wnioskodawca był w spornym okresie pracownikiem I. S., a nie (...)u”, co potwierdzały m.in. świadectwa pracy, którymi organ rentowy dysponował, przy czym skarżący z pewnością nie był ani agentem, ani zleceniobiorcą, ani osobą współpracującą z I. S., zdefiniowaną w art. 29 powołanej wyżej ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. Już więc „zwykłe” świadectwo pracy wystawione przez I. S. było wystarczające do uznania pracy wnioskodawcy za pracę w warunkach szczególnych w omawianym okresie, gdyż zawierało w tej kwestii stosowną wzmiankę, wymaganą w §2 ust. 2 rozporządzenia R. Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego (...). Wobec tego już tylko na marginesie wystarczy zaznaczyć, że okoliczność pracy wnioskodawcy u I. S. w warunkach szczególnych, tj. stale i w pełnym wymiarze czasu przy obsłudze agregatu pralniczego w pralni chemicznej, znalazła potwierdzenie w logicznych i spójnych, złożonych spontanicznie zeznaniach świadków I. S. i B. M. oraz w dokumentach zawartych w aktach osobowych i dokumentacji płacowej, co do których strony zastrzeżeń nie zgłaszały.

Z kolei okoliczność odprowadzania w tym okresie składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy przez I. S. za pośrednictwem (...)u” wynikała z otrzymanej przez pozwanego już w postępowaniu administracyjnym niekwestionowanej informacji z dnia 13 marca 2014r. (k.52 akt ZUS).

Dostateczne wyjaśnienie tych spornych kwestii skutkowało oddaleniem na podstawie art. 217§3 kpc wniosków ubezpieczonego zawartych w punktach 2. i 3. pisma z dnia 7 maja 2014r.

W świetle powyższych rozważań Sąd nie miał wątpliwości, że charakter pracy wykonywanej przez skarżącego w okresie od dnia 1 czerwca 1990r. do dnia 31 stycznia 1992r. odpowiadał warunkom określonym zarówno w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., jak i powołanym wcześniej zarządzeniu resortowym, przy czym nieuprawnione były w tym względzie już na etapie postępowania administracyjnego wątpliwości organu rentowego. W konsekwencji przyjęto, że ubezpieczony legitymuje się łącznie co najmniej piętnastoletnim okresem pracy w warunkach szczególnych i tym samym spełnia kumulatywnie wszystkie przesłanki do uzyskania prawa do emerytury. Co za tym idzie, odwołanie wnioskodawcy uwzględniono, stosownie do art. 477¹⁴§2 kpc, przyznając wnioskodawcy prawo do emerytury począwszy od dnia 1 stycznia 2014r. (początku miesiąca, w którym złożono wniosek – art. 129 ust. ustawy emerytalnej; pkt I. wyroku). Jednocześnie biorąc pod uwagę, że wątpliwości na etapie rozpoznawania wniosku o świadczenie przez pozwanego nie były uzasadnione, skoro wynikały z wadliwej wykładni przepisów prawa odnośnie osoby, od której ma pochodzić świadectwo potwierdzające pracę w warunkach szczególnych, na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej Sąd stwierdził, że pozwany ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt II. wyroku).